

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариян Стоядинов,

Православен богословски факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий
относно докторска дисертация на **Пламен Радков Гечев** на тема:

**От “cura animarum“ към психотерапия. Мистичния опит на
православието и католицизма IV-XVIII век и неговия принос за
изследването на духовното несъзнавано**

Предложената за становище докторска дисертация на Пламен Гечев е интригуващо изследване, което събира в един фокус привидно разнородни направления в хуманитаристиката. Психологическата и психотерапевтичната проблематика е контекстът, в който бива коментиран мистичния опит на православието и католицизма в един сравнително обширен времеви хоризонт от четиринадесет века. Пресечната точка, ситуирана в обсега на понятия като „духовно несъзнавано“ (Ларше) и „същностна мистика“ (Ванини), предполага интердисциплинарен подход в изграждането на един специфичен синтез.

Данни за процедурата, дисертацията, автореферата и публикациите.

Дисертацията е разработена в съответствие с нормативната база на СУ като в хода на процедурата няма допуснати нарушения. Предложеният текст – в обем от 234 нестандартни страници (при стандартно страниране обемът би нараснал) – е оригинално изследване на Пламен Гечев.

Докторантът ползва критично 201 заглавия, от които 59 на кирилица и 142 на латиница. Прави впечатление отсъствието на ключови за

изследваната проблематика автори като о. Николаос Лудовикос¹ и митр. Йеротей Влахос² (чиято *Православна психотерапия* има издание и на български език). В раздела за *Богословието за благодатта на Запад и Изток* докторантът би могъл да ползва и монографичното изследване на автора на това становище, публикувано през 2007-ма година. Критичният апарат (603 бележки под линия) не е на необходимото ниво; изглежда недовършен или подценен, а не би трябвало. Аналитичният подход и език са в съответствие с изискването за текст, с който се кандидатства за научна и образователна степен „доктор”, но правописните и пунктуационните грешки биха озадачили всеки непредубеден читател.

Изложението е обособено в увод, 5 глави, заключение, синтезирани приноси моменти и приложение с 3 изображения, 22 фигури и 3 таблици. Главите са балансирани като обем, с изключение на четвърта, която със своите 9 страници би могла да бъде част от последната (примерно).

Авторефератът е структуриран като синтезиран вариант на дисертацията и дава представа за качествата на дисертационния труд.

Двете публикации на докторанта – съответни на изискването от закона – са с научен характер и имат пряко отношение към темата на дисертацията.

Оценка на научните приноси

Пламен Гечев формулира пет приноса. В началото е изтъкнато, че това е „първият опит за изследване на духовното несъзнавано”, а също и въвеждането на понятието „духовно свръхсъзнавано”. Безспорно, докторантът е намерил изследователска ниша, в която да разгърне своя аналитичен потенциал. Ако поставим акцента върху „опит”, можем да

¹ https://orthodoxwiki.org/Nikolaos_Loudovikos

² [https://orthodoxwiki.org/Hierotheos_\(Vlachos\)_of_Nafpaktos](https://orthodoxwiki.org/Hierotheos_(Vlachos)_of_Nafpaktos)

препоръчаме по-солидна аргументация и по-фокусиран обект на изследването. Паралелът Екхарт-Ванини е добре обоснован и разгърнат. Ларше обаче има нужда от по-ясно локализиран респондент. Православието и католицизмът, като цяло, са твърде обширен – и в същото време ангажиращ – хоризонт.

На второ място успешно е използван потенциала на понятието „духовно несъзнавано” при формулиране на основа за систематични паралели между духовността и науките за човека.

Третият принос – чрез текстовете на Ванини и Ларше да се покаже духовния потенциал на християнството като непресъхващ източник за живот и промяна – подлежи на коментар. От християнска гледна точка тезите на визираните автори присъстват като индивидуални приноси, но не и като репрезентативни илюстрации на християнството изобщо. В този смисъл би било добре или изследването да редуцира своя обект и предмет до конкретните автори и тези, или, ако се визира християнството изобщо, да се обясни игнорирането на други, не по-малко значими индивидуални приноси.

Накрая, представянето на проблема с квиетизма, като обяснение на причините за западането на душегрижието и психологизирането на вярата, трудно може да бъде оценено като принос, поради самия характер на заданието (представяне). В същото време лансирането на един възможен отговор за въпроса на смисъла и страданието, вдъхновен от мистиката на Екхарт, е принос, най-малкото за дебата, която предполага и който може да бъде развит на базата на коментирания текст.

В заключение трябва да се отбележи, че докторантът съумява успешно да изпълни задачата, която си поставя в началото, а именно: *да задълбочи и обогати изследването на духовно несъзнаваното,*

диалогирайки с някои психологически школи които влизат в досег с тази проблематика (вж. с. 7). Смятам, че трудът в този му вид доказва способността на Пламен Гечев да работи критично и да аргументира своите тези. Посочените по-горе слабости не са по същество и подлежат на корекция (вкл. ортографична) преди евентуално публикуване.

Въз основа на казаното по-горе давам положителна оценка за докторската дисертация на Пламен Гечев и заявявам, че ще гласувам с „ДА“ за присъждането му на ОНС „доктор“ по професионално направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“ – Теория на религиите.

19 април 2019, Велико Търново

.....
(доц. д-р Мариян Стоядинов)